

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Toshkent davlat agrar universiteti

o'quv ishlar bo'yicha prorektor

S.Boboyev

2025 yil “04” 04

№ 60710500-1.02

2025 yil “04” 04

**DINSHUNOSLIK
FANINING O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:
sohalari

700 000 – Muhandislik, ishlov berish va qurilish

Ta'lim sohasi: 710 000 – Muhandislik ishi

Ta'lim yo'nalishi: 60710500 –Elektr muhandisligi
60710700 –Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha)
60710800 –Metrologiya va standartlashtirish
60710900 –Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarishr
avtomatlashtirish
60711800 - Atrof-muhit muhandisligi

Toshkent - 2025

Fan/modul kodi	O'quv yili	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari	Fan/modul turi	Auditoriya	Mustaqil ta'lim	Jami
DTXB1404	2025-2026	2	4	Ma'aburiy	O'zbek/rus	(soat)	(soat)
Dinshunoslik				Fanning nomi			
1.				Dinshunoslik			
2				1. Fanning mazmuni			

"Dinshunoslik" fani jam'iyat ma'naviy hayotida dinning tugan o'mi, uning turli shakllari, ta'limoti, yunalishi va okimlari, vijdon erkinligi, diniy bag'rikenglik tashkilotlari, diniy dunyog'arash, O'zbekistonda din va diniy tashkilotlar faoliyati, din nioqibidagi radikal diniy oqimlar, shaxs tarbiyasida diniy va diniy qadriyatlar uyg'unligi masalalarini qamrab oladi.

Mazkur fan Gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy fanlar blokiga kiritilgan bo'lib, bakalavriatning barcha 1-bosqich talabalariga o'qitilishi maqsadga muvofiq.

Fanni o'qitishdan maqsad "Dinshunoslik" fanini o'qitishdan maqsad - talabalarda din, uning ma'naviy hayotimizdagi o'mi xaqida xolis, to'g'ri dunyoqarashni shakllantirish xamda yuksak ma'naviyatli kadrlarni tarbiyalashdan iborat.

Fanning vazifasi - talabalaraga hozirgi davrdagi dinlarning ma'lum xalq hayotida tugan o'mi haqida umumiy nazariy tushunchalar berish; ularning davlat va din munosabatlari, dinlararo bag'rikenglik g'oyasi va madaniyati to'g'risidagi tashavvurlarini boyitish; din va diniy qadriyatlarining talqin etilishi va bugungi kundagi ahamiyatini o'rgatish; globallashuv jarayonida diniy sohada kechayotgan tendentsiyalarni yoritish, yoshlarda turli zararli diniy sekta va oqimlarning buzg'unchi g'oyalarga qarshi immunitetni shakllantirish.

II. Asosiy nazariy qism (Ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Dinshunoslik fanining predmeti, maqsadi va vazifalari

Din ijtimoiy ong shakli, turmush tarz, tafakkur uslubi va ma'naviy qadriyat sifatida. Dini o'rganuvchi fan sohalari: dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya.

Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, uning predmeti, funksiyalari, kategoriyalari. Dinning mohiyati. Dindorlik va taqvodorlikning o'zaro aloqasi va farqi. Dinning strukturasi va funksiyalari. Dinning turlari: politeizm,

2-mavzu. Milliy dinlar

monoteizm va genoteizm. Dinlarning tarixiy shakllari: ibtidoiy din, milliy dinlar va jahon dinlari. Dinning jam'iyat va shaxs ma'naviyati yuksalishi, kormil insonni tarbiyalashdagi ahamiyati.

Milliy dinlarning ta'rif. Hindiston milliy dinlari: vedalar, upanishada, brahmanizm va hindulik. Jaynizm va sikhizm ta'limotlari. Xitoy milliy dinlari: konfutsizm va daosizmining mohiyati. Yapon milliy dini intozimning paydo bo'lishi va rivojlanishi. Yahudiylik milliy dinning tarixi, muqaddas matnari, teologik asoslari va marosimlari. Tangrichilik e'tiqodi va zardushtiylik ta'limotining mohiyati. Avesto muqaddas manbasidagi g'oyalarning tarbiyaviy ahamiyati. Milliy dinlarning milliy ong va milliy o'z-o'zini anglashdagi o'mi.

3-mavzu. Buddizm dini tarixi va asosiy g'oyalari

Buddaviylikning jahon dini sifatidagi maqomi. Buddaviylikning paydo bo'lish tarixi va uning asoschisi. Triptaka buddaviylikning muqaddas manbasi. Buddaviylik talimotlarida olam va inson haqidagi g'oyalar. Maxayana, mixayana, lamaizm va dzen buddaviylik talimotlari. Buddaviylikning Markaziy Osiyoa kitob kelishi. An'anaviy buddaviylikning rivojlanishi. Chan buddizmining madaniy hayotga ta'siri. Modern buddaviylikning o'ziga xos xususiyatlari. Global buddaviylik va uning yo'hallishlari. Buddaviylik xususiyatlari.

4-mavzu. Xristian dini tarixi va asosiy g'oyalari

Xristianlikning jahon dini sifatidagi maqomi. Xristianlikning paydo bo'lishi va tarqalishi. Xristianlikning muqaddas kitobi. Xristianlikning ta'limoti, marosimlari va bayramlari. Xristianlikning asosiy yo'nalishlari: katolitsizm g'oyalarning o'ziga xos xususiyatlari. Pravoslavlik dinning mohiyati. Protestantlik dinning shakllanishi va rivojlanishi. O'zbekistonda xristian dinning tarixi va hozirgi zamon. Xristian dinida inson tarbiyasiga oid g'oyalarning ijtimoiy ahamiyati.

5-mavzu. Islom dini tarixi va mohiyati

Islom dinning paydo bo'lishidagi ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy sharoitlar. Islomgacha bo'lgan diniy e'tiqod va tashavvurlar. Xaniflar harakati. Arabiston yarim orolidagi diniy manzara. Islom dini muqaddas manbalar. Tafsir ilmi. Islom dini ta'limoti. Islomda amallar tasnifi. Mo'aromnabarda islom dinning tarqalishi va madrasa ta'limi shakllanishining ijtimoiy madaniy hayotga ta'siri. Hozirgi davrda islom sivilizatsiyasining ahamiyati.

6-mavzu. Islom dini manbalar, aqidaviy maktablari va ularning hozirgi davrdagi ahamiyati

Qur'on, hadis, fiqh, aqida ilmlarining shakllanish tarixi. Qur'on, sura va oyat tushunchalarining ma'nosi, qur'onshunoslikning shakllanishi va rivojlanishi. Hadis tushunchasining mohiyati, hadislarining turlari va tasnifi. Buyuk muhaddislarning hayoti va ijodi. O'zbekistonda hadishshunoslikning ahamiyati. Sunniylik va Shialik yo'nalishlarining paydo bo'lishi va ular e'tiqodidagi farqlar. Moturidiylik va ash'ariylik maktablari. Kalom falsafasi.

Esxatologiyani mohiyati: qiyomat va oxirat dunyosi. No'an'anaviy e'tiqodlar: xorriya, mu'taziliya, qarmatiya harakatlari.

7-mavzu. Tasavvuf ta'limining Sharq madaniyatiga ta'siri

Tasavvuf ta'limining shakllanish tarixi, mohiyati va asosiy g'oyalari. Tasavvuf ta'limotida Qur'ondagi nats tarbiyasi, zuhd va zohidlikka oid g'oyalarning rivojlantirilishi. Tasavvuf ta'limotida ilohiy ishq g'oyasining mohiyati. Ikk tasavvuf adabiyotlarining talqini. Islomda avliyo tushunchasining sharhi. Yusuf Hamadoniy ta'limoti, Kubroviya, Yassaviya va Naqshbandiya tarqatlarining ijtimoiy ahamiyati. Tasavvufning badiiy adabiyotga ta'siri. Tasavvufda ruhiy tarbiya bosqichlari va maqom. Zamona

8-mavzu. Islom qadriyatlari va ma'rifatning hozirgi davridagi ahamiyati. Islom fiqhii maktablari

Islom dinida ijtimoiy tenglik, adolat, bag'rikenglik va vatanparvarlik g'oyalarning mohiyati. Islom inson huquqlari haqida. Shar'at muxofazasidagi besh qadriyat: din, hayot, aql, mulk va nasl. Islomda atrof muhitni muhofaza qilishning ustuvor yo'nalishlari. Islom dini nikoh va oilaviy munosabalar, er-xotinning huquq va majburiyatlari haqida. Islomda ota-onalarga hurmat va farzand tarbiyasidagi mas'uliyat g'oyalari. Islom dini axloqiy qadriyatlar haqida. Islomda do'stlik, o'zaro hurmat va sog'lom turmushning targ'iboti. Islomda fan va ta'lim, madaniyat va san'atga munosabat. Islom manbalari tinchlik, yaxshi go'shinchilik va himmatifaning talqini. Islom arxitekturasini. Makka va Madina shaharlaridagi muqaddas qadamlar va ibodat marosimlari. Islom dinining jahon sivilizatsiyasi rivojida o'rni. XXI asrda O'zbekiston ulamolari tomonidan tinchlik, ilm-ma'rifat va bag'rikenglikka oid adabiyotlar tahlili.

Ikk islomiy fiqhii maktablarning shakllanish tarixi va ularning tasnifi. Hanafiya, molikiya, shofeiya, xanbaliya mazhablarining asosiy g'oyalari va fiqhii dalillash metodlari. Shar'at kategoriyalari: halol, mandub, muho, makruh, harom. Qozi mahkamalarining islom huquqini ta'minlashdagi o'rni. O'ra asrlarda fiqh ilmining rivojlanishida Movarounnahr faqihlarining o'rni. Burhoniddin Marg'inoniyning "Al-hidoya" asarining fiqh ilmi rivojida ahamiyati.

9-mavzu. Yangi diniy ta'limotlar va sektalar. Kiber makonda din. Missionerlik va prozelitizmning ijtimoiysiyosiy xavfi

Yangi diniy harakatlari paydo bo'lishining sabablari va yo'nalishlari. Bahoiylik va godiyoniylik (ahmadiylik) harakatlari. Xalqaro Krishnani anglash jamoasi va baxshillochilar jamoasining maqsadlari. Yangi xristianlik harakatlari. O'zbekistonda faoliyatini kuzatilgan mohiyati va uning diniy jamoalarining faoliyati. Sekta tushunchasining mohiyati va uning yo'nalishlari. Cherkov va sekta faoliyatidagi farqlar. Zamona

va ularning barqaror tarqalishi maqsadlariga salbiy ta'siri. Kiber makon, kiber zo'ravonlik (cyberbullying), kiber xavfsizlik tushunchalarining mohiyati. Internet saytlari va ijtimoiy tarmoqlarda faoliyat

Yurituvchi ekstremistik jamoa va shaxslarning ijtimoiy hayotga salbiy ta'siri. Hozirgi davrda virtual diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashda xalqaro kuchlarni birlashtirishning ahamiyati. Missionerlik va prozelitizm tushunchasining mohiyati va rivojlanish bosqichlari. Xalqaro missionerlik tashkilotlarining faoliyati yo'nalishlari, ularning targ'ibot usullari. Missionerlik targ'ibot usuli va vositalarning zamonaaviylashuvi. Diniy manipulyatsiyaning inson ongiga ta'siri. Kiber makonda missionerlik va prozelitizmining ma'naviy barqarorlikga tahdidi hamda ularni bartaraf etishning mexanizmlari. Kiber xavfsizlik usullari.

10-mavzu. Diniy fanatizm, ekstremizm, fundamentalizm, terrorizmining tarixi va ularning hozirgi davrda xavfsizlikga tahdidi

Diniy fanatizm, ekstremizm, fundamentalizmining tarixi va rivojlanish bosqichlari. Markaziy Osiyo mintaqasida faoliyatini kuzatilgan diniy ekstremistik harakatlarning maqsadlari. Terrorizmining mohiyati va uning shakllari. Din nigobidagi terrorizm amaliyotining ogibatlari. Xalqaro diniy terroristik guruhlar – al-Qoida, Ixvanul muslimin, ISHID, Boko xaram, tolibonlar tashkilotlarining xavfsizlikga tahdidi. O'zbekistonda sodir etilgan terroristik harakatlari va ularning barqaror tarqalishiga ta'siri. Turkiston islom harakati, akromiylik, soxta salafiylik, vahobiylik, xizbut tahrir va nuchohlik harakatlari. Islom tashkilotlari, ularga islom tashkilotlari va musulmon ulamolari tomonidan berilgan raddiyalar. O'zbekistonda radikal ogimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari va huquqiy asoslari.

11-mavzu. O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar. Xalqaro diniy tashkilotlar faoliyatining tarixi va ularning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishdagi ahamiyati

Sovet O'zbekistonida dinda munosabatining asosiy jihatlari. O'zbekiston musulmonlar idorasining tashkil etilish tarixi va ahamiyati. Xalqaro islom sivilizatsiyasi markazi va Imom Buxoriy xalqaro ilmiy tadqiqot markazi faoliyatining maqsadi va vazifalari. Diniy tashkilotlarning zamonaaviy dunyoviy me'yorlarga moslashuvi va jamiyat barqarorligini ta'minlashdagi o'rni. O'zbekiston Prezidentining BMTning 72 sessiyasida diniy bag'rikenglik rezolyutsiyasini qabul qilish haqidagi taklifining ijtimoiy siyosiy ahamiyati. Dunyo mamalakatlari va O'zbekiston konstitutsiyasida vijdon erkinligi huquqining mohiyati. O'zbekistonda vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar haqidagi qonunning qabul qilinishi tarixi va uning ahamiyati. Vijdon va e'tiqod erkinligi tushunchalarining tarixi. Diniy ta'limotlarning vijdon erkinligiga munosabat. Konfessiya tushunchasining mohiyati. O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarining tasnifi va konfessional jarayonlarning asosiy yo'nalishlari. Davlat va din munosabatlarini tartibga solishning tiplari. (Identification, separation va cooperation model).

Xalqaro diniy tashkilotlar faoliyatining yo'nalishlari. Islom hamkorlik tashkiloti, islom konferentsiyasi tashkiloti, fan, ta'lim va madaniyat bo'yicha islom tashkiloti. Arab davlatlari ligasining maqsadi. Islomiy banklar

12. Dun'yoviy va diniy bilimlar mutanosibligini ta'minlashning ahamiyati Seminar mashg'ulotlari multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'qitilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'qitilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. "Sharq mutafakkirlarining islom dinining inson kamolotiga ta'siri haqidagi go'yalari" mavzusida esse tayyorlash
2. G'azaliyning "Tavba asari asosida "Din va axloq" mavzusida esse tayyorlash
3. "Din va hurfiylik" mavzusida prezentsiya tayyorlash (Berdiyevning diniy hurfiylik haqidagi g'oyalari G'azaliy g'oyalari bilan qiyoslash)

4. Islomda inson huquqlari himoyasi, ijtimoiy tenglik, adolat va tolerantlik mavzusida krossvord tayyorlash
5. O'zbekistonda konfessiyalararo diniy bag'rikenglikning tarixiy tajribasi mavzusida test tayyorlash.
6. Imom Buxoriyning "Al-Adab al-mufrad" asarini konspektlash va esse tayyorlash
7. Abu Homid G'azaliyning "Mukoshafatul qulub" asari bo'yicha krossvord tayyorlash
8. Abdurauuf Fitratning "Muxtasar islom tarixi" risolasi bo'yicha krossvord tayyorlash
9. Abdulla Avloniyning komil inson haqidagi qarashlari mavzusida esse tayyorlash

10. Islomda inson huquq va erkinliklarini ta'minlashning o'ziga xos jihatlari mavzusida 10 ta kazus savol tayyorlash.
11. Lev Tolstoyning "Iqromoma" asaridagi diniy e'tiqodlarni tahlil etish
12. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusufning "Baxtiyor oila" asarida islom qadriyatlarining talqini mavzusida taqdimot tayyorlash
13. Islom huquqshunosligida oila, nikoh, taloq, idda, ziyor, ziyoratlarini ta'riflash va taqdimot tayyorlash
14. Jamiyat hayotida duvoviylik va diniylik mutanosibligi mavzusida 10 ta kazus savol tayyorlash
15. Qohira deklaratsiyasi tarixi va mazmuni borasida tahliliy maqola tayyorlash

16. "Imom Buxoriy va Imom Termiziyning hadis ilmi qo'shgan hissasini qiyosiy tahlil" mavzusida prezentsiya tayyorlash
17. Mustaqillik yillarida Qur'onning o'zbek tiliga tarjima qilinishi va tarqatish haqida taqdimot tayyorlash
18. Islomda inson huquqlari himoyasi, ijtimoiy tenglik, adolat va

faoliyatining yo'nalishlari. Global terrorizmga qarshi global hamkorlikning yo'nalishlari. BMTning global antiterror strategiyasining asosiy yo'nalishlari: terrorizmning tarqalishiga qarshi qaratilgan chora-tadbirlar, inson huquqlari va g'onun ustuvorligiga umumiy hurmatni ta'minlash. Shanxay hamkorlik tashkiloti va mintaqaviy antiterror tuzilmasi faoliyatining yo'nalishlari. O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi. O'zbekistonda «Jaholatga qarshi ma'rifat» g'oyasining diniy terrorizmga qarshi kurashdagi ahamiyati. Geosiyosiy jarayonlarda din omili. Xalqaro tashkilotlarning terrorizmga qarshi kurashining barqaror tarqalgan ta'minlashdagi roli.

12-mavzu. Dun'yoviy va diniy bilimlar mutanosibligini ta'minlashning ahamiyati

Yangi O'zbekistonda dunyoviy va diniy ta'lim va tarbiyaning yo'nalishlari. Yangi O'zbekiston o'liy ta'lim muassasalarida diniy ta'limni tashkil etishning yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati, diniy ta'limning g'oyalari va usullari. O'z-o'zini boshqarish organlarida (mahalla) diniy ta'lim va tarbiyani tashkil etishning ahamiyati. Ibodat va diniy marosimlarning shaxs kamolotidagi roli. Dinda axloqiy qadriyatlar va me'yoriy dialektika. Diniy poklanish - katarsisning ijtimoiy psixologik mohiyati. Raqamlashgan sivilizatsiya davrida diniy e'tiqodni tarbiyalash va diniy mamlarni o'qishda xolislikni ta'minlashning zarurati. Diniy pluralizm, diniy tolerantlik, bag'rikenglikning shaxs kamoloti va e'tiqod erkinligini ta'minlashdagi roli. O'zbekiston yoshlarining diniy manbalaridagi axloqiy tarbiyaga oid g'oyalarni o'rganishning ahamiyati. Dun'yoviy va diniy bilimlar mutanosibligiga erishishda sekulyarlashuvning ta'minlashdagi o'mil. Dunyoviy hayot va diniy qadriyatlarining mutanosibligiga erishishning yoshlar tarbiyasiga ta'siri.

- #### III. Seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar
- ##### Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:
1. Dinshunoslik fanining predmeti, maqsadi va vazifalari
 2. Milliy dinlar
 3. Buddavaylik dini tarixi va g'oyalari
 4. Xristianlik dini tarixi va g'oyalari
 5. Islom dini tarixi va mohiyati
 6. Islom dini manbalari, aqidiyaviy maktablari va ularning hozirgi davrdagi ahamiyati
 7. Tasavvuf ta'limotlarining Sharq madaniyatiga ta'siri
 8. Islom qadriyatlar va ma'rifatining hozirgi davrdagi ahamiyati. Islom fitihiy maktablari
 9. Yangi diniy ta'limotlar va sektalar. Kiber makonda din. Missionerlik va prozelitizmning ijtimoiy-siyosiy xavfi
 10. Diniy fanalizm, ekstremizm, fundamentalizm va terrorizmning tarixi va hozirgi davrda xavfsizlikka tahdidi.
 11. O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar. Xalqaro diniy tashkilotlar faoliyatining tarixi va ularning barqaror rivojlanish maqsadlariga

	M. Mazamov - ToshDAU "ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrası" assistenti.
9	Taqdirlar: Ziyotov Shovosil – Imom Buxoriy nomidagi xalqaro ilmiy tadqiqot markazi direktori, tarix fanlari doktori DSc, professor Z. Markayev - ToshPI dotsenti, falsafa fanlari nomzodi

Mazkur o'quv dasturi dunyoning e'tirof etilgan xalqaro QS va THE reytinglarida nufuzli TOP-300 talikka kirgan quyidagi oliy ta'lim tashkilotlarining ta'lim dasturlari asosida ishlab chiqilgan.

№	OTM nom	Q S E	TH	O'quv dasturidagi mavzu nomi	Kiritilgan qo'shimcha va o'zgartiri shlar	Havolalar:
1	Virginia Commonwealth University	13	16	3- mavzu. Buddizm dini tarixi va mohiyati	321. Buddizm	https://worldstudies.vcu.edu/academics/courses/religious-studies/
2	The University of Hong Kong (HKU)	17	49	2- mavzu. Milliy dinlar Kanfusi ylik, daosizm, Simoizm	3005. Daoizm dini Da oizm dini 3137. Konfutsiy fik	https://rel.hku.edu.hk/studying-at-rel/minor-in-religion-philosophy-and-ethics/curriculum-structure.html
3	Peking University	14	12	5- mavzu. Islom dini tarixi va mohiyati	106. Islom tarixi	https://english.pku.edu.cn/curriculum/11293.html

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT UNIVERSITETI

DINSHUNOSTIK
FANI BO'YICHA

SILLABUS

Bilim sohasi:

700 000 – Muhandislik, ishlov berish va qurilish sohalari

Ta'lim sohasi:

710 000 – Muhandislik ishi

Ta'lim yo'nalishi:

60710500 – Elektr muhandisligi
60710700 – Biotehnologiya
60710800 – Metrologiya va standartlash
6 0710900 – Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarishni avtomatlash

Modul/FAN SILLABUSI
“Agroiqtsodiyot, logistika va xizmatlar” fakulteti

60710500 - Elektr muhandisligi
 60710700 - Biotexnologiya
 60710800 - Metrologiya va standartlashirish
 6 0710900-Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarishni
 avtomatlashirish

Fan nomi	Dinshunoslik
Fan turi	majburiy
Fan kodi	DINB1404
Yil	4
Semestr	1
Ta'lim shakli	kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga	120
ajratilgan soatlar	
Ma'ruza	24
Amaliy mashg'ulotlar	-
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	24
Mustaqil ta'lim	72
Kredit miqdori	4
Baholash shakli	imtihon
Fan tili	o'zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM1	Fanni o'qitishdan maqsad: "Dinshunoslik" fanini o'qitishdan maqsad - talabalarda din, uning ma'naviy hayotimizdagi o'rni xaqida xolis, to'g'ri dunyogarasini shakllantirish xamda yuksak ma'naviyatli kadrlarni tarbiyalashdan iborat. Fanning vazifasi – talabalarga hozirgi davrdagi dinlarning ma'lum xalq hayotida tug'an o'rni haqida umumiy nazariy tushunchalar berish, ularning davlat va din munosabatlari, dinlararo bag'rikenglik g'oyasi va madaniyati to'g'risidagi tasavvurlarini boyitish; din va diniy qadriyatlarining talqin etilishi va bugungi kundagi ahamiyatini o'rgatish; globallashuv jarayonida diniy sohada kechayotgan tendentsiyalarni yoritish, yoshlarda turli zararli diniy sekta va oqimlarning buzg'unchi g'oyalari'ga qarshi immunitetni shakllantirish.
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	

1	«Dinshunoslik» fani bo'yicha o'quv dasturida ko'rsatilgan mavzular, muammolar bo'yicha talabalar chuqur bilimga ega bo'lishlari, bu bilimlar ularning faoliyat va xulq-atvoriga ta'sir eta oladigan darajadagi qadriyatlar darajasida tasavvurga ega bo'lishlari kerak ;
2	dinning umumiy ta'rif, uning kelib chiqishi, ta'limoti muqaddas manbalari, yo'nalishlari, jahonda mavjud bo'lgan dinlarning mustarak xususiyatlari, dinlar, ulardagi oqimlar va mazhablar, dinning jamiyatdagi vazifalari, dunyoning konfessional xaritasi, dunyo xalqlarining dinga bog'liq qadriyatlari to'g'risida, din va qonun o'zaro munosabatlari, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va "Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi Qonun haqida bilishi kerak ;
3	dinning insoniyat tarixiy taraqqiyotida tug'an o'rni, uning insoniyatga o'tkazgan ijtimoiy-psixologik ta'siri, birlashtiruvchilik, qonunlashtiruvchilik, tartibga soluvchilik, tasalli beruvchilik kabi jamiyatdagi vazifalari, dunyo madaniyati va san'ati sohalarining shakllanishida dinning o'rini hamda buddizm, xristianlik, islom kabi jahon dinlari va konfutsiychilik, yahudiylik, hinduylilik kabi milliy dinlarning kelib chiqishi, ta'limoti, muqaddas manbalari va hozirgi zamondatug'an o'rini, diniy marosimlarni ajrata olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak ;
4	diniy bag'rikenglik tamoyillariga amal qilish, dunyogaraslar erkinligini ta'minlash jarayonida jamiyatning boshqa a'zolarini barkamol shaxs sifatida shakllanishiga ko'maklashish, Vataniga va milliy qadriyatlariga sodiq, har tomonlama etuk komil insonlarni tarbiyalash malakalariga ega bo'lishi kerak .

Ta'lim natijalari (TN)

TN1	Bilim jihatidan: Talabalar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'lishlari kerak: <ul style="list-style-type: none"> diniy-falsafiy tushunchalar, nazariyalarni bilishi va tushunishini namoyish etish; diniy terminologiyadan foydalanish.
TN2	Tahlil jihatidan: Talabalar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'lishlari kerak: <ul style="list-style-type: none"> ma'lumotlarni tahlil qilish, tartibga solish va sharhlash; dinning eng qadimgi shakllari va jaxon dinlarining paydo bo'lishi va rivojlanishini tahlil qilish; xronologik ma'lumotlarda qo'llash; diniy muammolar va vaziyatlarni tahlil qilish;
TN3	Ko'nikmalar jihatidan: Talabalar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'lishlari kerak: <ul style="list-style-type: none"> diniy ma'lumotlar asosida erkin fikrlash; diniy o'zgarishlarni tahlil asosida farqlash; voguesqa va hodisalar natijalarining noaniqliklarini bilish;

	• diniy tafakkurni mantiqiy tarzda etkazish.
TN4	Talabalar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'lishlari kerak: • tarixiy va diniy ma'lumotlar asosida erkin fikrlash; • tarixiy va diniy o'zgarishlarni tahlil asosida farqlash; • voqea va hodisalar natijalarining noaniqliklarini bilish; • tarixiy va diniy tafakkurni mantiqiy tarzda etkazish.
TN5	
Fan mazmuni	
Mashg'ulot shakli: Ma'ruza mashg'ulot (M)	
M1	Dinshunoslik fanining predmeti, maqsadi va vazifalari.
M2	Milliy dinlar.
M3	Buddizm dini tarixi va asosiy g'oyalari
M4	Xristian dini tarixi va asosiy g'oyalari
M5	Islom dini tarixi va mohiyati
M6	Islom dini manbalari, aqidaviy maktablari va ularning hozirgi davrdagi ahamiyati
M7	Tasavvuf ta'limotining Sharq madaniyatiga ta'siri
M8	Islom qadriyatlar va ma'rifatining hozirgi davrdagi ahamiyati. Islom fiqhii maktablari
M9	Yangi diniy ta'limotlar va sektalar. Kiber makonda din. Missionerlik va prozelitizmining ijtimoiysiyosiy xavfi
M10	Diniy fanatizm, ekstremizm, fundamentalizm, terrorizmining tarixi va ularning hozirgi davrda xavfsizlikga tahdidi
M11	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar. Xalqaro diniy tashkilotlar faoliyatining tarixi va ularning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishdagi ahamiyati
M12	Dun'yoviy va diniy bilimlar mutanosibligini ta'minlashning ahamiyati
Mashg'ulot shakli: Seminar mashg'ulot (S)	
S1	Dinshunoslik fanining predmeti, maqsadi va vazifalari.
S2	Milliy dinlar.
S3	Buddizm dini tarixi va asosiy g'oyalari
S4	Xristian dini tarixi va asosiy g'oyalari
S5	Islom dini tarixi va mohiyati
S6	Islom dini manbalari, aqidaviy maktablari va ularning hozirgi davrdagi ahamiyati

S7	Tasavvuf ta'limotining Sharq madaniyatiga ta'siri	
S8	Islom qadriyatlar va ma'rifatining hozirgi davrdagi ahamiyati. Islom fiqhii maktablari	
S9	Yangi diniy ta'limotlar va sektalar. Kiber makonda din. Missionerlik va prozelitizmining ijtimoiysiyosiy xavfi	
S10	Diniy fanatizm, ekstremizm, fundamentalizm, terrorizmining tarixi va ularning hozirgi davrda xavfsizlikga tahdidi	
S11	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar. Xalqaro diniy tashkilotlar faoliyatining tarixi va ularning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishdagi ahamiyati	
S12	Dun'yoviy va diniy bilimlar mutanosibligini ta'minlashning ahamiyati	
Mustaqil ta'lim (MT)		
1	"Sharq mutafakkirlarining islom dinining inson kamolotiga ta'siri haqidagi g'oyalari" mavzusida esse tayyorlash	72-soat
2	G'azoliyning "Tavba asari" asosida "Din va axloq" mavzusida esse tayyorlash	4
3	"Din va hurfiylik" mavzusida prezentatsiya tayyorlash (Berdyayevning diniy hurfiylik haqidagi g'oyalari G'azoliy g'oyalari bilan qiyoslash)	4
4	Islomda inson huquqlari himoyasi, ijtimoiy tenglik, adolat va tolerantlik mavzusida krossvord tayyorlash	5
5	O'zbekistonda konfessiyalararo diniy bog'rikenglikning tarixiy tajribasi mavzusida test tayyorlash.	5
6	Imom Buxoriyning "Al-Adab al-mufrad" asarini konspektlashirish va esse tayyorlash	5
7	Abu Homid G'azoliyning "Mukoshafatul qulub" asari bo'yicha esse tayyorlash.	5
8	Zardushtiylikning vujudga kelishi.	5
9	Abdurau' Fitratning "Muxtasar islom tarixi" risolasi bo'yicha krossvord tayyorlash	5
10	Abdulla Avloniyning komil inson haqidagi qarashlari mavzusida esse tayyorlash	5
11	Islomda inson huquq va erkinliklarini ta'minlashning o'ziga xos jihatlari mavzusida 10 ta kasus savol tayyorlash.	5
12	Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusufning "Baxtiyor oila" asarida islom qadriyatlarining taqini mavzusida taqdimot tayyorlash	5
12	Jamiyat hayotida dunyoviylik va diniylik mutanosibligi	5

	mavzusida 10 ta kasus savol tayyorlash	
13	Islom huquqshunosligida oila, nikoh, taloq, idda, ziyorat	5
14	tushunchalarini ta'riflash va taqdimot tayyorlash	
15	"Imom Buxoriy va Imom Termiziyning hadis ilmi qo'shgan hissalari qiyosiy tahlil" mavzusida prezentatsiya tayyorlash	5
	Mustaqillik yillarida Qur'oning o'zbek tiliga tarjima qilinishi va tafsirlari haqida taqdimot tayyorlash	5
1	Jalilov B. Dinlar falsafasi. O'quv qo'llanma. Toshkent: Noshir, 2019. -148 b.	
2	Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. Toshkent: Lesson Press, 2021.-128 b.	
3	Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. Toshkent: «Navro'z» nashriyoti, 2019. -264 b.	
4	Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. Toshkent: Lesson Press, 2021. -128 b. Raximjonov D., Esmatov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. Toshkent: «O'FMD» nashriyoti, 2018. -304 b.	
5	Shermamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni/Inson falsafasi. Darslik. Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021. -B. 314-499. Qo'shimcha adabiyotlar	
	Qo'shimcha adabiyotlar	
1	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston, 2022. -416 b.	
2	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent: O'zbekiston, 2017.	
3	Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Toshkent: O'zbekiston, 2019.	
4	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent: O'zbekiston, 2017.	
5	Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon. Toshkent: O'zbekiston, 2019.	
7	K. S. Guttenplan. J. Hornsby. C. Janaway. Reading philosophy. Blackwell Publishers Ltd. UK. 2003. R - 341.	
8	A. Azami. Vvedenie v xadisovedenie. Kazan: 2011	
9	A. Firat. Tanlangan asarlar - Toshkent: Ma'naviyat, 2010 -301 b	
10	G'oybnazarov Sh. Islom terrorizmga qarshi. Toshkent: "O'zbekiston" NMU, 2021. 10	
11	David L. McMah. The Making of Buddhist Modernism. Oxfordshire: "Oxford University Press", 2008.	
12	Todd M. Johnson. Religious Adherents of the World by	

	Continent and Region // Religions of the World: A Comprehensive Encyclopedia of Beliefs and Practices / J. Gordon Melton, Martin Baumann. - Oxford, England: "ABC CLIO", 2010.
13	Rumiy J. Masnaviy. 40 rivojga shaxs. Toshkent: Navruz, 2019
	Abu Xomid G'azzoliy Kimi saodat/Ilki dunyo saodatiga etuvchi bilim. - Samarqand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
14	Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxonalar, ibodat va marosimlari. Toshkent: Qadim nashriyoti, 2020.
15	Axborot manbalari 1. http://old.natlib.uz . 2. https://lex.uz/docs/ . 3. https://yuz.uz/news/ . 4. https://gramota.ru . 5. https://obrazovaka.ru 6. https://worldstudies.xcu.edu/academic/courses/religious-studies/ 7. https://rel.hku.edu.hk/study/ing-at-rel/minor-in-religion-philosophy-and-ethics/curriculum-structure.html 8. https://english.pku.edu.cn/curriculum/11293.html

Talabalarining fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichlarini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- faning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olish;
 - fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
 - fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
 - fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olish;
 - berilgan savollarga aniq va to'g'ri javob bera olish;
 - konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
 - mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
 - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
 - fanga tegishli maavzularidan biri bo'yicha ilmiy maqola chop etingan bo'lsa;
 - ta'rixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- faning mohiyati va mazmunining tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;

Maallilar:	M. Abduraimova - ToshDAU "Ijtimoiy gumanitar fanlar kafedasi" dotsent, siyosiy fanlar nomzodi. V. Yakubov - ToshDAU "Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedasi" dotsentli M. Mazamov - ToshDAU "Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedasi" assistenti
E-mail:	Elektron pochta: mabduraimova1966@gmail.com
Tashkilot:	Toshkent davlat agrar universiteti, "Agroiqtisodiyot, logistika va xizmatlar" fakulteti
Taqribchilar:	Alimova M.F. - O'ZXA, "Dinshunoslik va jahon dinlarini qiyosiy o'rganish" kafedasi mudiri, tarix fanlari doktori, professor

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

- fan mazmunining amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarasa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konseptini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajaragan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- v) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilasa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha manlarni boshqalardan ko'chirib olinganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha mavzu jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanda doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Madayeva Sh.O. - O'ZMU, "Falsafa va mantiq" kafedasi mudiri, falsafa fanlari doktori, professor	
---	--

Mazkur Sillabus kengashining 2025-yil _____-avgustidagi _____ sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasining 2025-yil _____-avgustidagi _____ sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

Fakultet dekani: K. Ruzmetov
Kafedra mudiri: O. Ostionov
Tuzuvchilar: M. Abduraimova
V. Yakubov
M. Mazamov